

جایزه

فرهنگی ویژه هنر و ادبیات

نبرد روایت‌ها در آینه حقیقت

با بررسی مستندهای بخش آوینی در هجدهمین جشنواره سینما حقیقت با تجلی واقعیت‌های ناگفته بسیاری از تاریخ معاصر ایران و جهان روبه‌رو می‌شویم

۸ صفحه <

رستاخیز ادبی ایران در آندلس

بررسی دوران طلایی تاریخ ادبیات ایران با رویکردی تازه از سوی خواکین رودریگز وگاس در دنیای اسپانیایی‌زبان‌ها منتشر شد

< ۱۱

حضور پویا در میدان نظرسنجی‌ها

رئیس مرکز تحقیقات سازمان صداوسیما در گفت‌وگو با «جام‌جم» اقدامات این مرکز در هفته پژوهش را تشریح کرد

< ۷

«آقای قاضی» رکورد زد

۱۵ هزار محتوای قطعیت شده سریال اخیر شبکه ۲ در شش بستر مجازی، ۵۰۰ میلیون بازدید و مصرف داشته است

< ۶

سفری از فلسفه اسلامی به فیزیک کوانتوم

مجموعه «صورت فلکی» شبکه چهار، در پی آشکارکردن رازهای پنهان دنیاهای موازی در عالم خیال است

است. بنابراین، تمام مفاهیم علمی که در مجموعه به‌کار رفته است، لزوماً دقیق و کامل نیستند. جهان‌های موازی، یکی از جذاب‌ترین مفاهیم مطرح شده در مجموعه است. براساس این ایده، ممکن است جهان‌های بی‌نهایت زیادی وجود داشته باشد که در آنها رویدادها به‌شکل متفاوتی رخ دهند. به عبارت دیگر، دنیاهای موازی جهان‌هایی هستند که در آنها قوانین فیزیک و ثابت‌های طبیعی ممکن است متفاوت از جهان ما باشد؛ این جهان‌ها ممکن است در ابعاد دیگری از فضا وجود داشته باشند یا حتی در زمان‌های متفاوت. این مفهوم با نظریه‌های چندجهانی در فیزیک کوانتوم ارتباط دارد. براساس فرضیه جهان‌های موازی، ممکن است جهان‌های دیگری وجود داشته باشند که جدا از جهان ما هستند و قوانین فیزیکی و تاریخچه متفاوتی دارند. در طول مجموعه، جو متوجه می‌شود که واقعیت اطرافش به‌طور مداوم در حال تغییر است. خاطراتش و مکان‌ها و حتی قوانین فیزیک به‌نظر می‌رسد که در حال تغییر هستند. این تغییرات مداوم، شبیه به پرش بین جهان‌های موازی است که هرکدام قوانین و شرایط خاص خود را دارند. این پدیده را می‌توان با مفاهیم فیزیک کوانتوم مانند درهم‌تنیدگی کوانتومی و نظریه‌های چندجهانی مرتبط دانست. اختلال حافظه جو، یکی از نشانه‌های اصلی وجود جهان‌های موازی در مجموعه است. شاید حافظه او در واقعیت‌های مختلف به‌صورت متفاوتی شکل گرفته باشد و او در حال تجربه‌کردن که‌هایی از واقعیت‌های مختلف است.

مجموعه صورت فلکی در ارتباط با فلسفه

فیزیک کوانتوم علاوه بر پرش‌های عمیق درباره ماهیت واقعیت، آگاهی، هویت و وجود انسان، موضوع دنیاهای موازی را پیش می‌کشد که همانند در فلسفه اسلامی با نام عالم خیال منفصل دارد. این عالم که مجرد و غیرمادی است، در هستی‌شناسی فلسفه اسلامی، نقش بسیار مهمی ایفا می‌کند و به‌عنوان واسطه‌ای بین عالم عقل محض و عالم ماده در نظر گرفته می‌شود و در واقع، الگویی برای عالم ماده است. در نتیجه، اگرچه نام این عالم «خیال» است اما معنای آن با خیالات روزمره انسان بسیار متفاوت است. این عالم، یک واقعیت فلسفی است که در اندیشه اسلامی، به‌خصوص در اندیشه سهروردی و ملاصدرا، جایگاه ویژه‌ای دارد. عالم خیال منفصل، عالمی

است که در آن ماده و زمان وجود ندارد و به‌همین دلیل، با حواس مادی قابل درک نیست و در عین حال هستی‌ها و موجودات با صور مجرد یا حتی جهان‌های آن متعدد و متنوع هستند.

متن کامل

مخاطب را به کاوش در لایه‌های پنهان ذهن شخصیت اصلی، جو اریکسون، دعوت می‌کند. هویت و جستجوی معنا یکی از معانی روانشناختی این مجموعه است. جو اریکسون، در طول مجموعه به دنبال یافتن هویت واقعی خود و معنای وجود است. سفر او به جهان‌های موازی، نمادی از جستجوی او برای یافتن پاسخ به این پرسش‌های بنیادی است. ترومای روانی و تاثیر آن بر حافظه، مورد روانشناختی دیگر این مجموعه است. زیرا رویدادهای ترازیک در فضا، باعث ایجاد ترومای عمیقی در جو می‌شود. این تروما، بر حافظه او تاثیر گذاشته و باعث می‌شود که او به واقعیت پیرامون خود شک کند. این موضوع به جو نشان می‌دهد که چگونه تجربیات دردناک می‌توانند بر حافظه و درک ما از واقعیت تاثیر بگذارند. پیچیدگی شخصیت جو و رفتارهای متناقض وی، احتمال وجود اختلالات روانی همچون اختلال دوقطبی یا اسکیزوفرنی را نیز در شخصیت جو مطرح می‌کنند. او در طول مجموعه، احساس انزوا و تنهایی شدیدی می‌کند که این احساس بر تصمیمات و رفتارهای او تاثیر می‌گذارد. این مجموعه نشان می‌دهد که چگونه انزوا و تنهایی می‌توانند بر سلامت روان انسان اثرگذار باشند.

فیزیک کوانتوم: کلیدی برای درک واقعیت

تفکر درباره مفهوم هویت تنها مساله اساسی مجموعه صورت فلکی نیست و تغییر در واقعیت که از عوامل فیزیک کوانتوم محسوب می‌شود نیز نقش مهمی در این مجموعه دارد. البته باید توجه داشت که مجموعه صورت فلکی یک اثر علمی-تخیلی است و هدف اصلی آن سرگرم‌کردن مخاطب

صورت فلکی با وجود داستان جذاب و بازیگرانی قوی، نظرات متفاوتی را از منتقدان و مخاطبان دریافت کرده است. بسیاری از منتقدان، داستان مجموعه را پیچیده و جذاب توصیف کرده‌اند. ماجراجویی فضایی، رازهای پنهان و تلاش شخصیت اصلی برای کشف حقیقت، باعث شده تا بیننده تا پایان مجموعه مشتاق بماند. بازی نومی راباس در نقش جو اریکسون تحسین بسیاری را برانگیخته است. او توانسته به خوبی شخصیت پیچیده و آسیب‌پذیر جو را به تصویر بکشد. این مجموعه به موضوعات مهمی مانند هویت، حافظه، روابط انسانی و تاثیر فناوری بر زندگی انسان می‌پردازد. به علاوه صحنه‌های فضایی و جلوه‌های ویژه مجموعه، بسیار زیبا و چشم‌نواز هستند. در عین حال، این مجموعه از نقطه ضعف نیز برخوردار است؛ برخی از منتقدان بر این باورند که سرعت داستان در برخی قسمت‌ها کند است و این از جذابیت مجموعه کاسته است. در عین حال برخی از بینندگان احساس کرده‌اند که پیچیدگی داستان در برخی قسمت‌ها بیش از حد است و درک آن برای همه آسان نیست. پایان بندی برای برخی از بینندگان مبهم و ناراضی‌کننده بوده است. بعضی معتقدند که بسیاری از سؤالات بی‌پاسخ مانده‌اند و برخی دیگر از منتقدان می‌گویند که برخی از عناصر داستان در طول مجموعه تکراری است.

جنبه روانشناختی مجموعه صورت فلکی: سفری به اعماق ذهن

جنبه روانشناختی اهمیت ویژه‌ای در مجموعه صورت فلکی دارد. این مجموعه، با روایت داستانی پیچیده و پر از تعلیق،

سفر به فضا قطعاً دیدگاه یک‌فرد را تغییر می‌دهد. در نظر کسانی که از فضا برگشته‌اند، جهان نسبت به جهانی که قبل از رفتن به فضا تجربه کرده بودند، دیگرگونه است. درواقع فضانوردان جهان را از دیدگاهی می‌بینند که تنها تعداد کمی از افسرد در تاریخ ۴/۵ میلیاردساله تجربه‌اش کرده‌اند. آنها هرچه بیشتر در منظومه شمسی سرگردان باشند، تجربه‌هایشان بیشتر از تجربه یک انسان عادی فاصله می‌گیرد و بنابراین سخت‌تر می‌توانند با عزیزان زمینی خود دوباره ارتباط برقرار کنند. زندگی در فضا به‌طور اجتناب‌ناپذیری زندگی روی زمین را تغییر می‌دهد. این کلمات ماحصل اصلی مجموعه «صورت فلکی» است که به تازگی از شبکه چهار پخش شده است. این مجموعه با روایتی جذاب و پیچیده، ما را به سفری در دنیای شگفت‌انگیز فیزیک کوانتوم و فلسفه می‌برد و با بهره‌گیری از مفاهیم پیچیده علمی، روانشناختی و فلسفی، داستانی تماشایی و نفسگیر خلق می‌کند که مخاطب را به تفکر و تعمق وامی‌دارد.

هما شورام‌بخت گروه فرهنگ و هنر

معنا و مفهوم هویت

درام علمی-تخیلی صورت فلکی، درامی هیجان‌انگیز است که داستان زنی به نام جو را روایت می‌کند که در ایستگاه فضایی است. در یک مأموریت، جسمی با ایستگاه فضایی برخورد می‌کند و ایستگاه را دچار اختلال می‌کند. جو در طول یک پیاده‌روی فضایی اضطراری متوجه می‌شود که سیستم‌های حیاتی ایستگاه فضایی آسیب دیده‌اند و چیزی که به آنها برخورد کرده، یک قطعه معمولی از زباله‌های فضایی نیست. در ادامه مجموعه، جو به زمین بازمی‌گردد و با دنبال‌کننده‌ای متفاوت از آنچه به‌یاد می‌آورد مواجه می‌شود. او متوجه می‌شود که حافظه‌اش به‌شدت آسیب دیده و بسیاری از خاطراتش را از دست داده است و در عین حال خانواده‌ای که به یاد می‌آورد، تا حدودی تغییر کرده‌اند. این اتفاقات باعث می‌شود تا جو به دنبال یافتن حقیقت درباره گذشته و اتفاقاتی که برایش افتاده، باشد. او در طول این مجموعه به دنبال سرنخ‌هایی است که او را به حقیقت نزدیک‌تر کند و با بررسی جزئیات مأموریت فضایی‌اش، متوجه می‌شود که در این مأموریت اتفاقات عجیبی رخ داده است. صورت فلکی با پایان‌بندی غیرمنتظره، سؤالات بسیاری را در ذهن بیننده ایجاد می‌کند و باعث می‌شود تا او درباره معنا و مفهوم وجود و هویت، بیشتر فکر کند.

حقیقت - مقاومت

معاونت هنری و نهادها و مؤسسه‌های فرهنگی در این فراز از اشاره به باید‌ها و ناگزیری‌های استکبارستیزی و صهیونیسم‌ستیزی، عنایت کنند که لازم است روشن‌گرانه به تبیین نویسندگان و تولیدکنندگان اندیشه برداریم و دغدغه‌های نظام اسلامی را هرچه روشن‌تر تعریف کرده، ارائه بدهیم. اکنون با نگاهی به تحولات سوریه باید اذعان کرد که فشار اسد از سال ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۹ در دشمن‌شناسی به تشخیص درستی رسیده بود اما از آن پس به‌خاطر وعده‌های غرب، برای جبهه مقاومت کمتر مایه گذاشت، به هشدارها توجه نکرد تا تعاملی را که باید با مردم سوریه برقرار کند و اصلاحاتی را که بایستی در قبایل ارتش سوریه به‌کار می‌بست، به سامان درستی نرساند. وعده‌های شیرین غرب را به این کارهای مهم ترجیح داد؛ مثلاً سیستم امنیتی‌اش را به اماراتی‌ها سپرده بود. همچنین کارهایی را که خودش باید جدی پیگیری می‌کرد، به دیگران واگذارده بود؛ فی‌الواقع پای کار نبود تا این که دیدیم چگونه مثلاً ارتش سوریه بار مسولیت خودش را زمین گذاشت و از کاری شانه خالی کرد که باید به انجام می‌رساند. امریکا و اسرائیل با هدایت کشورهای مانند ترکیه و قطر، برای برکنارکردن بشار توانستند برنده اصلی این تحولات باشند. زیرا به برکنارکردن بشار بسنده نکردند بلکه زیرساخت‌های به‌ویژه نظامی سوریه را با بمباران عملاً نابود ساختند. این فرآیند نشانگر آن است که به‌زودی همین کشورهای ترکیه و قطر و حامیان‌شان را کنار خواهند زد تا خودشان بازیگر اصلی سوریه باشند و امور اصلی و بنیادین این کشور را تحت چیرگی می‌گیرند یا به نظارت عوامل خودشان می‌سپارند. در این میان، در راستای روشننگری و تبیین به‌ویژه در فضای مقاومت باید گفت که «سینمای حقیقت» می‌کوشد مسائلی بنیادین را با مردم و برای تبیین افکار عمومی در میان بگذارد؛ همانند بخش شهید آوینی که تلاش دارد با نشان دادن حماسه قهرمانانه مردم غزه و جبهه مقاومت به هشیاری مردم کمک بیشتری بکند. تا این جای سینماحقیقت که من شاهد بوده‌ام، می‌توانم اذعان بکنم که حرکت‌هایی جدی انگار در این زمینه در حال شکل‌گرفتن و رخ دادن است؛ هرچند این حرکت‌ها و کنشگری‌ها ابتدایی است اما جای امید هست که به همین بسنده نشود، همچنان‌که با راه‌اندازی بخش غزه در جشنواره یادشده می‌توانیم ببینیم که چگونه پیگیر است تا نگاه و بینش مردم را در مقوله لبنان و فلسطین و ابعاد مقاومت‌شان متمرکز کند و در این باب بایستی حرکت‌های جدی‌تر و بنیادین‌تری اتفاق بیفتد که من امیدوارم عزیزان هنرمند ما در این زمینه به نقش تاریخی خودشان ان‌شاء... عمل بکنند. در بخش شهید آوینی مثلاً به ابعاد شخصیتی شهید تاثیرگذاری مانند احمد کاظمی (از اعضای اصلی سپاه در دوران مقدس) پرداخته شده است که از این رهگذر می‌توان نتیجه گرفت که باید دفاع مقدس را چونان سکوی پرتاب در نظر بگیریم؛ وانگهی فقط به آن دوران پر حماسه و باشکوه بسنده نکنیم بلکه به جبهه مقاومت و حرکت‌های بعدی هم چشم داشته باشیم. غزه از مسائل مهم روزآمدی است که نباید در حاشیه عنوان شود. با دما باشد که مسائل اعتقادی ما در دفاع مقدس متجلی شد و در جبهه مقاومت (غزه و یمن و لبنان) ادامه پیدا کرده و به‌سوی عصر ظهور روی‌آوری و رویکرد جدی دارد. باید از این ذخیره موجود الهی-انسانی یعنی دفاع مقدس و جبهه مقاومت به نحو احسن بهره ببریم.

علیرضا سرخشیان منتقد و پژوهشگر سینما